

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра публічного управління і адміністрування

## **ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА**

на тему:

**Державне сприяння малому та середньому підприємству**

Студента 4 курсу, 12 групи,  
спеціальність 074 «Публічне  
управління та адміністрування»  
спеціалізації «Публічне управління  
та адміністрування»

Халай  
Тимофій  
Тарасович

\_\_\_\_\_  
(підпис студента)

Науковий керівник  
Кандидат економічних наук,  
доцент

Сонько  
Юлія  
Анатоліївна

\_\_\_\_\_  
(підпис керівника)

Гарант освітньої програми  
Кандидат економічних  
наук, доцент

Головня  
Юлія  
Ігорівна

\_\_\_\_\_  
(підпис гаранта)

Київ 2020

**Київський національний торговельно-економічний університет**

Факультет економіки, менеджменту та психології  
Кафедра публічного управління та адміністрування  
Освітній ступінь: бакалавр  
Спеціальність: публічне управління та адміністрування  
Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

**Затверджую**  
Зав. Кафедри

« 17 » червня  
2020р.

**Завдання**  
**на випускню кваліфікаційну роботу (проект)**  
**студентові**

Халаю Тимофію Тарасовичу

(прізвище, ім`я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ДЕРЖАВНЕ СПРИЯННЯ МАЛОМУ ТА СЕРЕДНЬОМУ ПІДПРИЄМНИЦТВУ»**

Затверджена наказом ректора від «27» лютого 2020 р. № 757

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 15.05.2020

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

*Мета роботи (проекту):* ретельно вивчити та проаналізувати державні програми сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Україні та визначити основні напрями розвитку в цьому секторі економіки.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

- Визначити та зрозуміти фактори ,які визначають розвиток малого і середнього бізнесу в Україні
- Вивчити особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва
- Визначити бар'єри на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні

- Дослідити напрями підвищення ефективності публічно – приватного партнерства в Україні
- Надати пропозиції щодо розробки програм державного сприяння малого та середнього підприємництва

*Об'єкт дослідження* - процес формування державної підтримки для розвитку малого та середнього підприємництва в Україні

*Предмет дослідження* – теоретичні та практичні аспекти державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні

4.Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП.....	8
<b>РОЗДІЛ 1.СТАНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....</b>	<b>11</b>
1.1.Фактори, що визначають розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.....	11
1.2 Особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва.....	12
<b>РОЗДІЛ 2 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....</b>	<b>18</b>
2.1 Перешкоди на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.....	18
2.2 Напрями підвищення ефективності публічно-приватного партнерства в Україні.....	21
2.3 Пропозиції щодо розробки програми державного сприяння малому та середньому бізнесу.....	25
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

## 5. Календарний план роботи(проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 27.02.2020	27.02.2020
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 10.03.2020	10.03.2020
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 01.04.2020	01-05.04. 2020
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 15.04.2020	20.04.2020
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедрі	До 15.05.2020	15-20. 05.2020
6	Підготовка письмового відгуку на випускні кваліфікаційні роботи	До 25.05.2020	25.05.2020
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 01.06.2020	01-05. 06.2020
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	05-10. 06.2020	05-10. 06.2020
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 15.06.2020	До 15.06.2020
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання « 02 » березня 2020 р

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Сонько Юлія Анатоліївна*(прізвище, ініціали, підпис)*

8. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми)

Головня Юлія Ігорівна

*(прізвище, ініціали,*

*підпис)*

9. Завдання прийняв до виконання студент

Халай

Тимофій

Тарасович

*(прізвище, ініціали, підпис)*

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Тема випускної кваліфікаційної роботи «Державне сприяння малому та середньому підприємству». Актуальність обраної теми визначається тим, що формування сприятливого підприємницького середовища є одним із пріоритетних завдань діяльності української влади в сфері підприємництва. Сфера підприємництва – це надважлива ланка розвитку й процвітання економічного положення держави та регіонів. Підприємці беруть на себе відповідальність і ризики ведення підприємницької діяльності та створюють матеріальні й нематеріальні блага, які служать основою процвітання держави, створюють значну частку податкових надходжень державних і місцевих бюджетів. Основним механізмом досягнення поставленої мети являється продуктивне партнерство влада – громада – бізнес. Цілі та дії Програми створюються відповідно до актуальних запитів підприємців та громадських структур та організацій, які в свою чергу працюють у сферах підтримки підприємництва. Досягнення зазначених завдань можливе лише при співпраці всіх зацікавлених сторін і також залученні представників науки та освіти. У сучасних реаліях кризових явищ в економіці та браку фінансових ресурсів, швидше і ефективніше вирішуватимуть ці питання суб'єкти господарювання малого та середнього бізнесу, які не виимагають чималого стартового капіталу та мають високу оборотність ресурсів. Зараз, як ніколи, в ринковому середовищі створено сприятливі умови для подальшого розвитку малого та середнього підприємництва.

Об'єктом дослідження виступає - процес формування державної підтримки для розвитку малого та середнього підприємництва в Україні. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні. Метою цієї роботи є теоретичні засади та практичні

аспекти дослідження державного сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.

*Серед позитивних аспектів роботи:* зроблено спробу виокремити фактори, які визначають розвиток малого і середнього бізнесу в Україні; в роботі сформульовано особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва та встановлено бар'єри на шляху розвитку малого та середнього підприємництва. Зроблено спробу пошуку шляхів підвищення ефективності публічно – приватного партнерства в Україні, а також надано пропозиції щодо розробки програм державного сприяння малого та середнього підприємництва.

*До недоліків можна віднести:* загальну неструктурованість роботи, не всі вимоги щодо оформлення виконані в повній мірі. В роботі відсутні переходи між пунктами та розділами, що в результаті порушує загальну логічно-структурну схему всієї роботи. Завдання в роботі не завжди корелюють з висновками.

Робота виконана з дотриманням більшості вимог. Оброблено відповідну кількість наукової літератури. Відповідно до довідки, наданої студентом, робота має достатній рівень унікальності. Загалом випускна кваліфікаційна робота Халая Т.Т. може бути допущена до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Сонько Юлія

Анатоліївна

(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист:

Головня Юлія

Ігорівна

(підпис, дата)

11. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Халая Тимофія Тарасовича може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми):

Головня Юлія

Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри:

Новікова Наталія

Леонідівна

(прізвище, ініціали, підпис)

« 17 » червня 2020 р.

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
<b>РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....</b>	<b>11</b>
1.1. Фактори, що визначають розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.....	11
1.2 Особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва.....	12
<b>РОЗДІЛ 2 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ.....</b>	<b>18</b>
2.1 Перешкоди на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.....	18
2.2 Напрями підвищення ефективності публічно-приватного партнерства в Україні.....	21
2.3 Пропозиції щодо розробки програми державного сприяння малому та середньому бізнесу.....	25
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Формування сприятливого підприємницького середовища є одним із пріоритетних завдань діяльності української влади в сфері підприємництва. Сфера підприємництва – це надважлива ланка розвитку й процвітання економічного положення держави та регіонів. Підприємці беруть на себе відповідальність і ризики ведення підприємницької діяльності та створюють матеріальні й нематеріальні блага, які служать основою процвітання держави, створюють значну частку податкових надходжень державних і місцевих бюджетів.

Комплексна програма розвитку малого та середнього підприємництва в Україні на 2017 – 2020 роки «Україна - 2020» ставить перед собою мету створити сприятливий клімат задля розвитку малого і середнього підприємництва, спрямовуючи дії місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, суб'єктів підприємництва та об'єднань підприємців для підвищення їх значення у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку і забезпечення конкурентоспроможності в державі. Основою є концептуальні засади Стратегії розвитку України на період до 2020 року включно.

Стратегія є логічним продовженням курсу, що намітився у процесі реалізації попередньої Програми розвитку малого та середнього підприємництва. Принципи, на яких базується Програма, - це прозорість, гласність, ефективність, орієнтування на інтереси підприємництва. Програма відображає систему завдань, цілей, основних показників розвитку держави та комплексні заходи. Програма спрямована на створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва в країні, підвищення конкурентоздатності діючих суб'єктів малого та середнього господарювання, стимулюючи суб'єкти господарювання та подальший розвиток сучасної інфраструктури допомоги підприємцям. Програма повинна сприяти забезпеченню подальшого розвитку притоку інвестицій, збільшення робочих місць, створенню усіх необхідних умов для розвитку підприємництва, удосконалення інфраструктури та фінансову підтримку.



Основним механізмом досягнення поставленої мети являється продуктивне партнерство влада – громада – бізнес. Цілі та дії Програми створюються відповідно до актуальних запитів підприємців та громадських структур та організацій, які в свою чергу працюють у сферах підтримки підприємництва. Досягнення зазначених завдань можливе лише при співпраці всіх зацікавлених сторін і також залученні представників науки та освіти.

У сучасних реаліях кризових явищ в економіці та браку фінансових ресурсів, швидше і ефективніше вирішуватимуть ці питання суб'єкти господарювання малого та середнього бізнесу, які не виимагають чималого стартового капіталу та мають високу оборотність ресурсів. Зараз, як ніколи, в ринковому середовищі створено сприятливі умови для подальшого розвитку малого та середнього підприємництва.

Законодавством і Конституцією України затверджені рівні права усіх форм власності і право кожного громадянина на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. На це спрямовані заходи і практичні дії, пов'язані з реформуванням власності та створенням об'єктивних передумов для швидкого розвитку малого та середнього підприємництва. Цьому посприяла проведена державою робота з роздержавлення та приватизації державного майна.

**Мета і завдання дослідження.** Ретельно вивчити та проаналізувати державні програми сприяння розвитку малого та середнього підприємництва в Україні та визначити основні напрями розвитку в цьому секторі економіки.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити та зрозуміти фактори ,які визначають розвиток малого і середнього бізнесу в Україні,
- вивчити особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва,
- визначити бар'єри на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні,
- дослідити напрями підвищення ефективності публічно – приватного партнерства в Україні,

-надати пропозиції щодо розробки програм державного сприяння малого та середнього підприємництва,

**Об'єктом дослідження** виступає процес формування державної підтримки для розвитку малого та середнього підприємництва в Україні

**Предметом дослідження** є теоретичні та практичні аспекти державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні

Методологічним підґрунтям дослідження є сукупність наукових методів системного, діалектичного та порівняльного аналізу, які надали всебічність та точність дослідження державного сприяння малому та середньому підприємництву в Україні

**Методи дослідження.** Повнота дослідження забезпечується системним підходом. Для теоритичного бачення різних позицій проблеми використовується аналіз і синтез , моделювання й узагальнення .Інформаційну базу дипломної роботи склали нормативно - правові акти , пов'язані з державною політикою державного сприяння малого та середнього підприємництва України,а також наукові роботи учених в означеній сфері

*У першому розділі* розглянуто фактори , що визначають розвиток малого та середнього підприємництва і особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва

*У другому розділі* розглянуто перешкоди на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні,напрями підвищення ефективності публічно-приватного партнерства в Україні та пропозиції щодо розробки програми державного сприяння малому та середньому бізнесу

Інформаційною базою дослідження стали: Закони України, накази Кабінету Міністрів України, періодичні видання, праці відчизняних й закордонних науковців з проблеми дослідження , а також інформаційні ресурси мережі Internet

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 2-х розділів, висновків і пропозицій списку використаних джерел. Основний текст роботи становить 24 сторінок, в т.ч. 2таблиць, 2рисуноків. Список використаних джерел містить 43 найменувань викладене на 4 сторінках.

## РОЗДІЛ 1

### СТАНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

#### 1.1 Фактори, що визначають розвиток малого та середнього бізнесу в Україні

Основою розвитку й ефективного середнього сектора є малий приватний бізнес, що під час розвитку переходить в інакшу за «розміром» групу. Таким чином, всі умови, що характеризують зародження нових підприємств, рівень вживаності на ринку і ріст, прямо відносяться до становлення середнього бізнесу. До них відносяться загально-інституційні, адміністративно-регуляторні, фінансові, галузеві/регіональні, індивідуальні фактори, які зображені у таблиці 1.1.

Загально-інституційні фактори, по своїй суті, показують рівень розвитку ринкових інститутів, необхідних для роботи господарських суб'єктів (включаючи великі і малі підприємства). У вузькому значенні, до них відносяться системи захисту прав приватної власності і комерційних договорів, гарантію добросовісної конкуренції.

Адміністративно-регуляторні фактори, за своєю суттю відносяться до інституційних, зазвичай, розглядаються окремо і являють собою взаємини між приватним бізнесом і державним апаратом з приводу реєстраційних, ліцензійних та інших дозвільних процесів, а також податкову систему.

Фінансові фактори за своєю особливістю окреслюють внутрішні та зовнішні джерела фінансування розвитку підприємництва. Галузеві/регіональні фактори показують особливість галузі/регіону, у якій працює підприємство, з погляду природних, технічних та решти рис. Індивідуальні фактори показують характеристику особливостей підприємця.

Адміністративно – регуляторні фактори

- Стосуються процесів відкриття малого та середнього підприємництва, а саме договори та консультації для підприємців.

Загально – інституційні фактори

- Стосуються захисту приватної власності, надання гарантії від так званих «насильницьких» або «рейдерських» захватів.

### Фінансові фактори

-Включає в себе кредитування, страхування, фінансування та аудиту та інші форми державної підтримки

### Індивідуальні фактори

-Включає в себе психологічну готовність, мотивацію та наявність професійних навичок підприємця.

До інших базових факторів можна віднести наявність та доступність основних компонентів для організації підприємницької діяльності (зовнішні та внутрішні фактори), співвідношення фіскальної та економічної функції податків, яке б давало змогу здійснювати розширене відтворення виробничого процесу; загальна економічна стабільність у державі тощо.

Зовнішніми факторами є: наявність державної підтримки малого бізнесу; інфраструктура, яка сприяє розвитку малих підприємств; процедура реєстрації підприємницьких структур тощо.

Внутрішні фактори охоплюють особисті та професійні здібності людей, які стають на шлях підприємницької діяльності. Це — й рівень їх психологічної готовності, і рівень мотивації, і професійна підготовка та інші фактори.

Держава не має можливості і не повинна впливати на всі чинники, що характеризують розвиток малого та середнього підприємництва. Завданням держави — створити сприятливе інституційне середовище і низькі адміністративно-регуляторні бар'єри, що забезпечать стимули для розвитку підприємництва в Україні.[1]

## **1.2 Особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва**

Згідно програми стратегії розвитку «Україна-2020», одним з основних напрямів реформування, буде створення сприятливого клімату для ведення бізнесу та розвитку малого і середнього підприємництва. Фінансова підтримка буде напряму надаватися через державний державний та місцеві бюджети.

План розвитку узгоджений на законодавчому рівні, а саме ЗУ «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва» № 4618-VI.[2]

Закон визначає, що фінансова, інформаційна, консультаційна підтримка буде надана у сферах інновацій, промислового виробництва та науки. Також підтримку отримають суб'єкти діяльності яких спрямована на експорт. Передбачена підтримка у сферах навчання, перепідготовки, та підвищення кваліфікації працівників підприємств.[2]

Також зараз діє ЗУ «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» № 1555-VII[3].

Він встановив правову основу, а саме моніторинг державної допомоги підприємцям, контроль допустимості цієї допомоги для підприємств. Закон забезпечить захист і розвиток конкуренції на ринку та прозорість надання державного фінансування.[3]

Контроль надання державної допомоги буде здійснюватись через «Портал державної допомоги», він був створений при співробітництві Антимонопольного комітету України та комітетом міжнародної технічної допомоги ЄС. Портал містить в собі реєстри державної допомоги, справ, рішень тощо.[4]

Стратегічні напрямки визначені у Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва, схваленій розпорядженням КМУ. № 504-р.

Підтримка буде надаватися через:

- Державну програму ередитування
- Залучення безробітних
- Бюджетна програма міністерства аграрної політики

1. Надання фінансової підтримки завдяки програмам державних банків («Укргазбанк», «Ощадбанк», «Укресімбанк»)
2. Через Державну службу зайнятості будуть залучати безробітних до підприємницької діяльності
3. Бюджетна програма від Мінагрополітики «Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників»—945 млн грн[5]

Слід зауважити, що на сьогодні з державного бюджету на підтримку та розвиток малого та середнього підприємництва виділяється недостатній обсяг фінансових ресурсів.

Проте існує і позитивний досвід підтримки малого та середнього підприємництва на регіональному рівні—за рахунок коштів обласного бюджету, районних бюджетів та бюджетів місцевого самоврядування, відповідно програм розвитку підприємництва, до відповідного бюджету щодо розподілу видатків «Сприяння розвитку малого та середнього підприємництва». [6]

Прикладом держ. Допомоги розвитку малого і середнього підприємництва в місті Києві є рішення Київської міської ради [10], яке реалізується КМДА і Німецько-Українським фондом.

Фінансово-кредитна підтримка підприємництва у місті Києві орієнтована на запобігання спеціалізації підприємництва на торгово-посередницькій діяльності. Фінансову підтримку отримують пріоритетні для міста сфери промисловості, освітні інфраструктури та галузь житло – комунального господарства.

У 2018 році Київська міська влада виділила 10 мільйонів гривень на фінансово-кредитну підтримку. Завдяки цим коштам київські підприємці компенсували 50% номінальної відсоткової ставки, яка встановлена кредитним договором. Таким чином відсоткова ставка для позичальника становить 7,5%, що є найнижчою в Україні

Позичальником може бути суб'єкт господарювання-резидент України, який зареєстрований в місті Києві, потужності якого знаходяться на території міста Києва і котрі підходять під визначення суб'єкта малого чи середнього підприємництва відповідно положення Господарського кодексу України.

Кредит у гривні, не може перевищувати суму еквівалентну 250000 євро, а строк надання кредитної допомоги не може бути більше 2 років.[10]

Важливо зазначити, що з 1 лютого 2020 року стартувала державна програма підтримки мікро, малого та середнього бізнесу під назвою «Доступні кредити 5-7-9%».[11]

Також з 29 квітня уряд ухвалив пропозицію Мінфіну щодо розширення можливостей програми.[12]

На 18 травня у програмі задіяні 11 банків , серед яких 4 державні – «Приватбанк», «Ощадбанк», «Укргазбанк» та «Укресімбанк» і 7 комерційні – «Банк Восток», «Кредобанк», «Райффазен Банк Аваль», «ГАСКомбанк», «Альянс банк», «Банк Львів» та «ПУМБ»[13]

Як саме буде розподілятися умови кредити зображено в таблиця 1.1,

Таблиця 1.1

Умови кредитування

%ставка	Умови надання кредиту
5	0 – 25млн. грн. для новоствореного та діючого бізнесу зі створеними не менше 2-х робочих місць протягом першого кварталу
7	0 – 25 млн. грн. для діючого бізнесу, створення нових робочих місць не є обов'язковим
9	50 – 100 млн.грн. для діючого бізнесу, створення нових робочих місць не є обов'язковим

Джерело:[11]

Можна зробити висновок, що дана програма «Доступні кредити 5-7-9%» повинна буде мати позитивні наслідки для розвитку підприємництва в Україні, адже аналогів даної програми ніколи не було і підприємцям доводилося брати великі і малі кредити під високі відсотки і з більш не привабливими умовами, можна зазначити, що уряд дійсно поторбувався про майбутнє підприємницької діяльності в Україні, тим самим даючи зелене світло діючим та майбутнім підприємцям для їхнього бізнесу.

Окрім вище наведених програм є ще цілий список фінансових та консалтингових продуктів для малого і середнього підприємництва від державних банків України для стимулювання підприємницької діяльності в державі, тим самим стимулюючи створення нових робочих місць.

Так, Ощадбанком запроваджено наступні фінансові продукти:

Акційне кредитування АПК
Програма часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки
Соціальне підприємництво кредитування спільно з WNISEF
Програми підтримки МСБ від місцевих органів влади
Банківська гарантія
Бланкові (беззаставні) овердрафти Клієнтам ММСБ
Кредитування ОСББ/ЖБК
Авалювання векселів
Придбання нових та бувших у використанні транспортних засобів, с/г техніки та обладнання

**Рис.1.1 – Фінансові продукти Ощадбанку**

\*Розроблено автором на основі даних [7]

Також, Ощадбанком була створена програма підтримки підприємництва «Будуй своє», основною метою якої є надання малому і середньому підприємству наступних можливостей:

Навчання та консалтинг для підприємців і стартапів.

Швидке відкриття рахунку, миттєва картка та зручний інтернет – банк.

Інструменти для ведення бізнесу від партнерів програми на привабливих умовах.

Отримання фінансової підтримки.[7]

Укресімбанком запроваджена низка фінансових продуктів для малого і середнього підприємства, зокрема:

1. Кредити малому і середньому підприємству в аграрному секторі, а саме:

- кредити на купівлю пального, добрива, кормів, ремонт обладнання.
- кредити на купівлю сільськогосподарської техніки та обладнання.
- кредити на купівлю тварин, закладку багаторічних рослин.
- кредити на купівлю елеваторів, фермерських споруд та обслуговуючих

будівель.



## 2. Кредитування за програмою «Білоруський імпорт»:

- Придбання сільськогосподарської техніки та обладнання.
- Придбання обладнання, устаткування.
- Придбання транспортних засобів.
- Та інші фінансові продукти.[8]

Укргазбанк, як соціально-орієнтований банк, приділяє представникам малого та середнього бізнесу, діяльність яких пов'язана з впровадженням екологічних та енергоефективних проєктів, «зелених технологій», проєктів з використанням вторинної сировини, альтернативних видів енергії, збереженням навколишнього середовища тощо.

Окрему пріоритетність Банком надано кредитуванню за наступними напрямками:

в межах державної програми стимулювання енергоефективних заходів в житловому секторі. Кредитування на проведення енергоефективних заходів об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та житлово-будівельні кооперативів (ЖБК), за яким Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України здійснюється відшкодування 40-70% від суми кредиту.

в межах співпраці Банку з Урядом Республіки Білорусь. Кредитування клієнтів МСБ на придбання нового обладнання, сільськогосподарської техніки та транспортних засобів, що вироблені в Республіці Білорусь та реалізуються на території України. Програма передбачає відшкодування частини процентної ставки Урядом Республіки Білорусь.

в межах співпраці Банку з Німецько-Українським фондом (НУФ) (посилання на відповідну сторінку). Окремі програми кредитування за рахунок коштів НУФ передбачають встановлення процентних ставок кредитування, які є одними із найнижчих на фінансовому ринку України.

Банк одним із перших на ринку України запровадив лінійку ЕКО-продуктів та пропонує таким клієнтам скористатися додатковою лояльністю Банку у вигляді ЕКО-надбавки до депозитних програм та зниженої процентної ставки по кредитним програмам[9]

## РОЗДІЛ 2

### ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

#### 2.1 Перешкоди на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні

Мале та середнє підприємництво є невід'ємною складовою будь-якої держави. Саме ці категорії підприємництва є основою зростання і розвитку економіки, саме через це держава має проявити інтерес щодо підтримки і створення сприятливого клімату, для підприємств.

В Україні за останні пару років виріс інтерес стосовно вивчення проблем та можливостей розвитку малих та середніх підприємств і аналіз найвідоміших тенденцій у цій ланці економіки, яка пов'язана з змінами у законодавстві (передусім податкової сфери), що регулює дану галузь. Ці спрямування показують, що розпочався новий етап розвитку малого і середнього підприємництва. [14]

За даними державної служби статистики України станом на 31.10.2019 року [15] кількість малого, середнього, великого підприємств стоновить зображено в [таблиці 2.1]

Таблиця 2.1

Кількість підприємств за даними державної служби статистики України

Великі підприємств а	Середні підприємств а	Малі підприємств а	Мікро підприємств а
446 одиниць (0,1%)	1605 одиниць (4,5%)	339374 одиниць (95,4%)	292772 одиниць (82,3%)

Джерело: [15]

Отже ми бачимо, що основу підприємницької діяльності в Україні складають малі та мікро підприємства, саме вони дають найбільше робочих місць та податків в державі.

У дослідженні перешкод ведення малого та середнього бізнесу USAID « Annual Business Climate Assessment » прийняли участь приблизно дві тисячі підприємців з різних ланок економіки. Як наслідок даного дослідження можна дійти до висновку що:

Відсутність попиту та низька купівельна спроможність населення зайняли перше місце в рейтингу перешкод для розвитку малого та середнього бізнесу в 2016 році.

Друге місце, зайняла несприятлива політична ситуація.

Крім цього, відповідно до досліджень, основними проблемами ведення підприємництва, є складне адміністрування, а також часті зміни законодавства у сфері економіки.

Четверте і п'яте місце в рейтингу бар'єрів займають, міняючись місцями, надмірне оподаткування та несприятливий регуляторний клімат:

Після зниження в липні, в жовтні знову підвищилась частка бізнес-організацій, які називають надмірне оподаткування перешкодою для ведення підприємницької діяльності.

На несприятливі регуляторні обставини, як перешкоду зростанню виробництва нарікає кожне третє підприємство.[16]

За результатами дослідження, 73,2% підприємців не відчули впливу заходів регулювання, які проводились державним урядом в 2016 році.

Результати опитування показали, центральний індекс « Індекс ділового клімату » за підсумками року був 0,06 бали та виріс на 0,05 бала якщо порівнювати з 2015 роком. Як зазначається в УНІАН, поліпшення умов в сфері бізнесу в Україні є пріоритетом в роботі уряду, закріплений у програмі дій Кабінету міністрів України. Першим, та найважливішим кроком на цьому шляху, влада вважає знищення каналів корупції у сфері реєстрації бізнесу, проходження митних формальностей, і відповідно податкового адміністрування.[17]

Монополізація бізнесу. Задля нормального і стабільного розвитку малого та середнього підприємництва треба скоротити масштаби монополізації великого

бізнесу. Зараз в Україні великі підприємства витісняють малий бізнес. У підсумку виходить, що мала кількість великих «гравців» поглинають ринки[15].

Низька конкуренція на внутрішньому ринку. У масі сфер спостерігається висока кількість великих підприємств, при цьому показники виходу на ринок новостворених підприємств залишається низьким. В таких умовах новим «гравцям» на ринку виробництва товарів і послуг дуже важко закріпити свої позиції і вижити. Основна проблема конкурентного середовища полягає у тому, що багато секторів, мають високий рівень концентрацій фірм і олігопольних структур, які призводять до завищених без приводу на це цін.[16]

Брак достатнього стартового капіталу, власних фінансових ресурсів, сировини, матеріалів, приміщень і обладнання. Визначальною метою становлення малого бізнесу в Україні, є вирішення проблем фінансового забезпечення його діяльності, а саме створення достатньої фінансової бази. До цієї проблеми додаються: мала інвестиційна активність, відсутність стимулів для інвестицій, проблеми з доступом до кредитів, недолік заставного майна, недостатньо налагоджені зв'язки з міжнародними фінансовими організаціями по залученню інвестицій і гарантій.

Недосконалість податкової системи. Сучасна податкова система держави створила сприятливі умови для переходу підприємців у тіньову економіку. Так, через високі відрахування до фонду заробітної плати, єдиного соціального внеску, купа малих підприємств ведуть подвійну бухгалтерію. Більша частина підприємств приховують свої доходи, щоб платити менший податок. Не ефективне оподаткування розглядається як одна з основних перешкод в розвитку сектора малого бізнесу.

Високий рівень корупції, нестабільність умов ведення бізнесу, бюрократія, рейдерство. Все залежить від того, яка економічна «культура» володарює в країні, від цього збільшуються чи зменшуються ризики та витрати ведення бізнесу. Це надважливо для вітчизняних підприємств, та для іноземних партнерів. На жаль, Україна належить до країн, в яких підприємництво належить до справ з високим рівнем ризику і великими неформальними витратами. Останні роки спостерігається ситуація масової неповаги до законів, ухилення від сплати податків, процвітання особистих неформальних зв'язків, народжених високим рівнем корупції. Корупція

відноситься до основних неформальних факторів, які гальмують процвітання підприємницької сфери в державі

Відсутність кваліфікованих кадрів, брак практичних навичок працівників у веденні бізнесу, низький рівень системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності. Обмежені можливості для захисту від протиправних посягань. [16]

Криза платежів та проблеми з формуванням нових взаємозв'язків каналів збуту. Від'ємні показники прибутку характерні для сектору малого підприємництва, що функціонує у сфері будівництва та операцій з нерухомістю, також у промисловому виробництві, де не дивлячись на наявність приблизно 58% умовно прибуткових підприємств, загальні економічні втрати галузі на початок 2017 року склали 4 млрд 350 млн грн.

Вищевказані перешкоди і обмеження досить негативно впливають на діяльність малих підприємств, стримують їх розвиток і нерідко штовхають на пошук шляхів отримання високих прибутків у "тіньовій" сфері. Отже, очевидно, що потрібен комплексний підхід для вирішення проблем стосовно підтримки і розвитку малого підприємництва в Україні.[17]

## **2.2 Напрями підвищення ефективності публічно-приватного партнерства в Україні**

В Україні є необхідне правове поле, для співпраці державного та приватного сектору , головна ціль якого залучення інвестицій в економіку держави на засадах публічно-приватного партнерства. Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство» державно-приватне партнерство визначається як співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами (державні партнери) і юридичними або фізичними особами-підприємцями (приватні партнери), за винятком державних та комунальних підприємств, що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами [19].

Поняття Public Private Partnership у вітчизняній літературі в першу чергу перекладається як «державно-приватне партнерство» і рідше як «публічно-приватне партнерство». Це пов'язано з тим, що на теренах СНД переважно використовується термін державно-приватне партнерство, як і зазначається в Законі України «Про державно-публічне партнерство». Багато науковців, проводячи дослідження, ототожнюють ці поняття спираючись на недостатню розвиненість інститутів громадянського суспільства. На їх думку, пропозиції про партнерство, як правило, надходять від органів державної влади чи місцевого самоврядування.

За таких умов термін «державно-приватне партнерство» більш правильно відображає провідну роль держави. о поняття «державно-приватне партнерство» звужую сутність механізму публічно - приватного партнерства, оскільки втрачається третій суб'єкт даних відносин – публічний сектор з його потенціалом економічного регулювання та захисту публічних інтересів.

Доведення думки є перспективою подальших досліджень, в даному ж випадку, говорячи про механізм публічно-приватного партнерства в Україні, буде використовуватись термін «державно-приватне партнерство». Для іноземних приватних партнерів, які реалізують проекти в рамках державно-приватного партнерства на території України, встановлюється національний режим інвестиційної та ін. господарської діяльності. Згідно Закону України «Про державно-приватне партнерство» [19] основними сферами застосування партнерства в Україні є:

- пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування.
- виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу.
- машинобудування.
- туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт.
- забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних земель.
- поводження з відходами, крім збирання та перевезення.
- виробництво, розподілення і постачання електричної енергії. – управління нерухомістю.
- надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом.

– виробництво та впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт житлових будинків, повністю чи частково зруйнованих внаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції.

– надання освітніх послуг та послуг у сфері охорони здоров'я. – управління пам'ятниками архітектури та культурної спадщини [20].

В 2017 р. в Україні на засадах державно-приватного партнерства було реалізовано 192 проекти (укладено 160 договорів концесії, 32 договори про спільну діяльність та 1 договір державно-приватного партнерства).[16]

Покращилось інституційне забезпечення ДПП, шляхом прийняття нормативно-правових актів, які регламентують принципи та форми ДПП, визначають вимоги до партнерів, перелік необхідних документів для укладення угод ДПП.

Покращилось інфраструктурне забезпечення укладання договорів ДПП. В Україні було створено спеціалізовані органи, відповідальні за реалізацію ДПП: Департамент інвестиційно-інноваційної політики та розвитку державно-приватного партнерства Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.[20]

Український центр сприяння розвитку публічно-приватного партнерства. Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України. Сформувались структурні підрозділи обласних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, а також громадські організації, які надають підтримку розвитку ДПП.

Спостерігалось удосконалення інформаційно-методичного забезпечення ДПП. Спеціалізованими органами, відповідальними за розвиток ДПП, громадськими організаціями, науковими, науково-дослідними установами було реалізовано низку проектів, метою яких була освітня, методична, інформаційна підтримка ДПП в Україні.

Довідково. В Україні започатковано програми підтримки ДПП, реалізовано навчально-методичні та практичні заходи з впровадження ДПП, найдієвішими з яких є програма міжнародної технічної допомоги «Програма розвитку державно-приватних партнерств в Україні» Агентства з міжнародного розвитку США, проект «Регіональне врядування та розвиток» Канадського інституту урбаністики за

фінансової підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку. проект «Державно-приватне партнерство: нові можливості для економічного зростання» програми «Місцевий економічний розвиток» Фонду Східна Європа Покращилось організаційне забезпечення ДПП.

Зокрема, законодавством України визначено форми співпраці у межах ДПП, унормовано основні вимоги до відбору партнерів та техніко-економічного обґрунтування проектів. розроблені типові форми анкет та угод ДПП для окремих сфер та видів економічної діяльності. [18]

Застосування державно-приватного партнерства є доцільним і для побудови об'єктів соціальної інфраструктури, враховуючи той факт, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 2 грудня 1996 р.[15]

«Про поетапну передачу до комунальної власності об'єктів соціальної інфраструктури» в комунальну власність було передано житловий фонд. мережі електро-, тепло-, газо-, водопостачання та водовідведення, а також інженерні будівлі та споруди, призначені для обслуговування житлового фонду і соціальної сфери (котельні, каналізаційні та водопровідні мережі та споруди, обладнання та ін) [21]

Відновлення та побудова об'єктів соціальної інфраструктури вимагає залучення додаткових фінансових ресурсів, у тому числі на підставі укладення договорів про публічноприватне партнерство. Проте на сьогодні не зафіксовано випадків успішного залучення приватних інвестицій на засадах державно-приватного партнерства до реалізації стратегічно важливих соціально-гуманітарних проектів (у т.ч. у сфері освіти, охорони здоров'я, розвитку та підтримки культурноісторичної спадщини тощо)[22]

Така ситуація зумовлена наступними причинами: недостатній рівень уваги держави до реалізації політики у сфері державно-приватного партнерства і недосконалість системи управління розвитком такого партнерства. відсутність у сфері державно-приватного партнерства дієвих заходів із створення умов для його розвитку, а також чіткого розмежування повноважень між органами державної влади та координації їх діяльності.



Наявність галузевих особливостей провадження господарської діяльності і складність умов довгострокового та взаємовигідного співробітництва між державою і приватними партнерами. низький рівень інституційної спроможності органів державної влади і приватного сектору до впровадження державно-приватного партнерства. низький рівень довіри громадян до органів державної влади та обізнаності з питань переваг реалізації інвестиційних проектів на засадах державноприватного партнерства, недостатній рівень поінформованості населення про переваги і ризики застосування механізмів такого партнерства, неналежне кадрове забезпечення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування фахівцями у сфері державно-приватного партнерства, недостатній обсяг фінансування реального сектору економіки.[23]

Несприятливий інвестиційний клімат і складність умов провадження підприємницької діяльності під час реалізації проектів державно-приватного партнерства. наявність проблем у відносинах між органами державної влади і приватним сектором під час проведення погоджувальних процедур, захисту прав власності інвесторів, розв'язання господарських спорів. складність механізму надання державної підтримки для реалізації довгострокових інвестиційних проектів за участю приватних партнерів. відсутність ефективного механізму надання державної підтримки у сфері державно-приватного партнерства.неузгодженість нормативно-правової бази з питань державно-приватного партнерства. недосконалість механізму тарифного регулювання та економічна необґрунтованість тарифів[24]

### **2.3 Пропозиції щодо розробки програми державного сприяння малому та середньому бізнесу**

Для активізації діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва існує відповідна економічна підоснова. Перш за все це виробничий, науково-технічний та кадровий потенціал, який був створений до початку ринкових перетворень, але сьогодні використовується далеко не в повному обсягу, так само, як ще один засіб для розвитку малого бізнесу - використання місцевих мінерально-сировинних

ресурсів.[25] Порівняно з іншими країнами, і в першу чергу - з розвинутими, Україна має набагато гірші не лише якісні, але й кількісні показники, що відображають їх розвиток.

Так, на середину 2015 року в Україні кількість малих та середніх підприємств на 1000 жителів складає близько 3,6 од., тоді як у Росії - 6, країнах Європейського Співтовариства - 45, США -74,2 од. Частка цих підприємств у валовому внутрішньому продукті України становить нині близько 9 %, у країнах Західної Європи – 50 - 67, США -52, Японії - 55 % табл.[2]

Ще більшої актуальності набуває розвиток цього сектора економіки у зв'язку з прогнозними оцінками щодо обсягів вивільнення працівників у 2014 році і необхідності створення додаткових робочих місць.

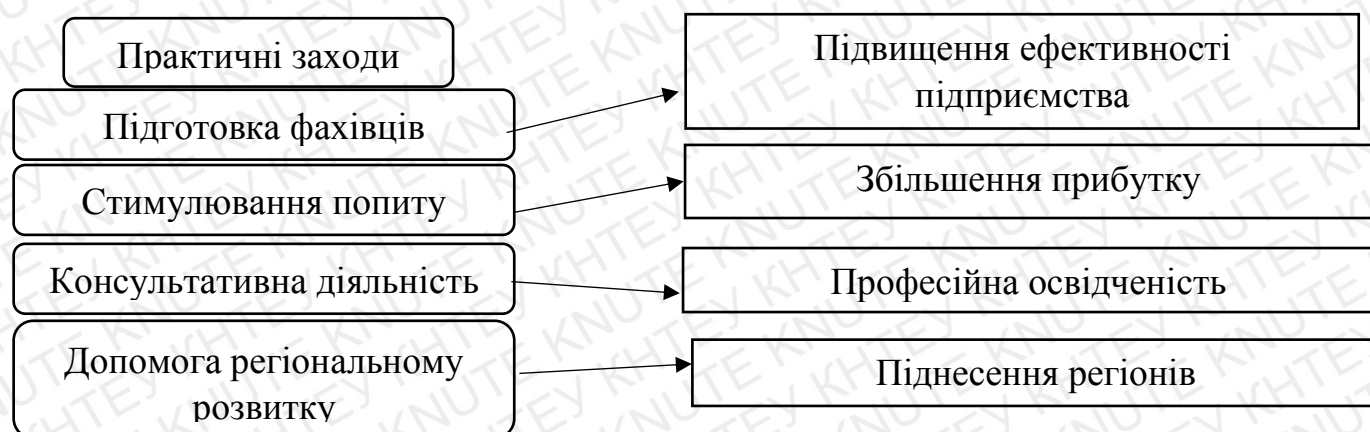
На основі детального аналізу розвитку малих та середніх підприємств можна зробити такий висновок: формування процесів підтримки малого бізнесу повинне відбуватися на двох основних рівнях: державному та регіональному. [26]

На державному рівні визначаються мінімально необхідні нормативи функціонування ринку малого підприємництва, його загальні межі. Держава повинна забезпечити спрощення законодавства, визначити обсяги прав та обов'язків суб'єктів малого бізнесу, межі втручання місцевих органів виконавчої влади у підприємницьку діяльність. Крім використання нормативів прямої дії, держава повинна здійснювати економічне регулювання ринкового середовища, створюючи сприятливі умови для функціонування суб'єктів малого та середнього бізнесу через податкову, митну, грошову-кредитну, зовнішньоекономічну системи, а також за допомогою інших заходів макроекономічного характеру. Тобто можна говорити про вирішальну роль держави у цьому процесі.[27]

Конкретні напрями, форми та заходи, здійснювані державою й цій сфері, повинні реалізовуватися через Державну програму розвитку малого підприємництва, яка, в свою чергу, має стати невід'ємною частиною Програми соціально-економічного розвитку України. Формування та реалізацію державної політики у сфері малого бізнесу перш за все повинні проводити Міністерство економіки та

Міністерство фінансів України. Створення ж окремого державного органу з підтримки підприємництва, який би взяв на себе функції формування державної політики істотних зрушень не дасть. [28]

Макроекономічне регулювання ринкового середовища суб'єктів малого та середнього бізнесу не може охопити всіх його аспектів, врахувати особливості територій. Практичний досвід показує, що на формування і функціонування ринкового середовища для суб'єктів малого підприємництва на рівні регіонів мають впливати щонайменше чотири групи заходів



**Рис.2.1- Види практичних заходів**

\*Розроблено автором на основі даних [27]

По-перше, це структурні підрозділи місцевих органів виконавчої влади та самоврядування — відділи сприяння підприємницької діяльності. Поряд з суто виконавськими функціями реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності, видача ліцензій тощо), дані органи мають здійснювати ще цілий ряд інших функцій, спрямованих безпосередньо на підтримку малого підприємництва.[31] Система регіонального сприяння розвитку малого підприємництва на рівні місцевого органу виконавчої влади включає такі функції: організація системи моніторингу за ринковим середовищем суб'єктів малого підприємництва. виділення пріоритетних галузей економіки для розвитку малого підприємництва. формування в регіоні привабливого середовища для інвестицій. створення системи підготовки кадрів для малого підприємництва.

Залучення суб'єктів малого підприємництва до розв'язання регіональних проблем. розробка програми розвитку малого підприємництва. створення недержавних структур підтримки малого підприємництва. організація системи навчання. створення фонду підтримки малого підприємництва. залучення міжнародної технічної допомоги. методична допомога. організація єдиного інформаційного поля.[32]

По-друге, це регіональні об'єднання суб'єктів малого підприємництва. Вони повинні створюватися на добровільних засадах, а їх виконавчі дирекції— за рахунок внесків членів об'єднань. Основною метою цих структур мають бути: дотримання вимог державної політики щодо розвитку малого підприємництва з урахуванням інтересів території. узгодження інтересів підприємців з інтересами населення. поєднання розвитку малого підприємництва з вирішенням соціально-економічних проблем територій. сприяння концентрації фінансових ресурсів для розвитку малого підприємництва. участь у розробці регіональних програм сприяння малого бізнесу.[33][34]

Головною складовою системи регіонального сприяння розвитку малого підприємництва повинна стати відповідна програма. Заходи такої програми мають бути зорієнтовані на три проміжки часу: довго-, середньо- і короткостроковий.

У довгостроковій програмі повинні вирішуватися стратегічні цілі малого підприємництва. Одним з напрямів діяльності має стати створення системи підготовки менеджерів для малого підприємництва за такою схемою: наукові розробки з малого підприємництва. регіональні вищі навчальні заклади. бізнес-інноваційні центри. сфера малого підприємництва.[35]

Механізм функціонування цієї системи полягає у формуванні силами академічної науки напрямку наукових розробок з малого підприємництва. Ці розробки мають дістати теоретичне втілення у навчальних процесах підготовки менеджерів для малого підприємництва. Практична ж реалізація теоретичних знань майбутніх менеджерів повинна відбуватися у створених при регіональних навчальних закладах бізнес-інноваційних центрах. Такий підхід дасть змогу готувати високопрофесійних спеціалістів з малого підприємництва.

Програмні заходи, розраховані на середньостроковий перехід, мають забезпечувати реалізацію тактичних цілей. Однією з складових цієї роботи повинні стати створення і трансформація недержавних структур підтримки малого бізнесу. На рівні області це матиме такий вигляд: консалтинговий центр, бізнес-інформаційний центр, бізнес-інкубатор. [43]

До складу таких центрів на добровільних засадах можуть входити різні суб'єкти підприємницької діяльності. При цьому учасники, не втрачаючи своєї економічної самостійності і залишаючись юридичними або фізичними особами, можуть делегувати центру ряд управлінських функцій, виконання яких пов'язане з вирішенням спільних завдань. Їх економічні відносини з центром будуватимуться на принципах платності за проведену роботу, надані послуги тощо. [36]

діяльності

Україна має велику кількість нормативних актів, значна частина яких регулює саме підприємницьку діяльність. Проте нормативне регулювання підприємницької діяльності залишається надто складним. Відсутність системності породила багато дублюючих правових норм, закріплених у нормативних актах різної юридичної сили. [37]

Нагромадження зайвих регулюючих документів значно ускладнює як початок, так і здійснення підприємницької діяльності. [38]

Тому одним з напрямів Програми є максимальне спрощення юридичних процедур у правовідносинах "держава - підприємець".

Адміністрування підприємництва повинно займати якомога менше часу і коштів. Економічна ситуація в Україні вимагає ще більшого спрощення та здешевлення процедур реєстрації, реорганізації та ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності. [41]

Створення законодавчої бази має на меті забезпечення належних умов для формування сприятливого правового середовища і є підставою для стабільного розвитку суб'єктів малого підприємництва. [35]

Шляхами вдосконалення правового забезпечення розвитку малого підприємництва є:

Створення дієвих механізмів захисту прав і свобод підприємців.

гармонізація українського законодавства з законодавством Європейського Союзу та СНД.[39]

Забезпечення законодавчої гарантії незмінності та довготривалості державної політики щодо підтримки малого підприємництва. Розробка нормативно-правової бази, яка регулює відносини між державою та підприємцями, роботодавцями і найманими працівниками, у тому числі і для забезпечення їх соціального захисту, встановлює норми і правила здійснення підприємницької діяльності, регламентує діяльність органів державної влади, їх посадових осіб щодо виконання ними відповідних повноважень у сфері розвитку малого підприємництва.[42]

Вдосконалення функціональної та організаційної структури центральних та місцевих органів виконавчої влади в частині забезпечення розвитку і державної підтримки малого підприємництва.[38]

Системне здійснення практичних заходів у цій сфері повинно забезпечити стабільну нормативно-правову основу для ефективного розвитку підприємницької діяльності. Незмінність єдиних для всіх суб'єктів підприємницької діяльності взаємовідносин протягом тривалого часу є однією з найголовніших умов поживлення економічної ситуації в Україні.[40]

## ВИСНОВКИ

1. В роботі було визначено фактори, які визначають розвиток малого і середнього підприємництва в Україні. В ході аналізу факторів, що визначають розвиток малого та середнього підприємництва доцільно буде зазначити, що ми визначили та дослідили зовнішні та внутрішні фактори, які впливають на становлення підприємництва в Україні.

2. Було вивчено та визначено особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні, проаналізувавши державні програми на місцевому та державному рівнях, визначили основні напрямки вирішення проблеми допомоги малому та середньому підприємству в Україні.

3. Нами було вивчено та проаналізовано основні бар'єри на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, встановили, що основними бар'єрами на сьогоднішній день є корупція, не сприятлива політична ситуація та не досконала законодавча база.

4. Були досліджені напрями підвищення ефективності публічно – приватного партнерства в Україні, а саме шляхи вирішення питань стосовно недостатнього рівня уваги держави до реалізації політики у сфері державно-приватного партнерства і недосконалість системи управління розвитком такого партнерства. Відсутність у сфері державно-приватного партнерства дієвих заходів із створення умов для його розвитку, а також чіткого розмежування повноважень між органами державної влади та координації їх діяльності.

5. Надали пропозиції щодо розробки програм державного сприяння малого та середнього підприємництва, а саме на основі детального аналізу розвитку малих та середніх підприємств прийшли висновку, що формування процесів підтримки малого бізнесу повинне відбуватися на двох основних рівнях: державному та регіональному.

Конкретні напрями, форми та заходи, здійснювані державою в цій сфері, повинні реалізовуватися через Державну програму розвитку малого підприємництва, яка, в свою чергу, має стати невід'ємною частиною Програми соціально-економічного розвитку України

Підсумовуючи слід зазначити, що сфера державного сприяння малого та середнього підприємництва в Україні є надзвичайно актуальною темою, адже ми побачили, що основою підприємницької діяльності в Україні є мале та середнє підприємництво. Хоч зараз і запуснені державні програми для сприяння розвитку малого та середнього підприємництва через доступні кредити та публічно – приватне партнерство, залишаються проблеми пов'язані з корупцією та недосконалою законодавчою базою, які заважають розвитку підприємництва в Україні



## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 / К.О. Ващенко, З.С. Варналій, В.Є. Воротін, В.М. Геєць, Е.М. Кужель, О.В. Лібанова та ін. – К., Держкомпідприємництво, . Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь 2008р.[Електроний ресурс] – режим доступу - < <http://www.dkrp.gov.ua/info/746.htm> >(дата звернення 1.05.2020)
2. Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI "Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні"
- 3.Документ 1555-VII, чинний, поточна редакція — Редакція від 02.08.2018, підстава - 2481-VIII
4. «Портал державної допомоги» <http://pdd.amc.gov.ua/info/news/502/details?LanguageId=0>(дата звернення 1.05.2020)
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 року, № 504-р
6. ЗУ «Про Державний бюджет України на 2018 рік» 2246-VIII
7. Кредитні програми надання підприємцям від Ощадбанку <https://www.oschadbank.ua/ua/business/> (дата звернення 12.05.2020)
8. Кредитні програмисприяння підприємству ввід Укрексімбанк <https://www.eximb.com/ukr/sme/loans/>( дата звернення 12.05.2020)
9. Кредитні програми Укргазбанк [https://www.ukrgasbank.com/small\\_bussiness](https://www.ukrgasbank.com/small_bussiness)(дата звернення 12.05.2020)
10. Відповідно до Закону України "Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні", Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання", постанови Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 року N 385 "Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року"
11. «Програма доступних кредитів 5-7-9» <https://5-7-9.gov.ua/#prog> ( дата звернення 11.05.2020)
12. Ухвалення розширення програми «доступні кредити 5-7-9» <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-rozshiriv-mozhливosti-programi-dostupni-krediti-5-7-9> (дата звернення 13.05.2020)

13. Приєднання 11 банків до програми «Доступні кредити 5-7-9»  
<https://www.epravda.com.ua/news/2020/02/17/657143/> (дата звернення 15.05.2020)
14. Фещенко С.С. Сучасні проблеми розвитку бізнесу в Україні / С.С. Фещенко // Управління розвитком, № 2, 2014. с.122
15. Державна служба статистики кількість підприємств в Україні  
[http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp\\_ed/kp\\_ed\\_u/kp\\_ed\\_u\\_2018.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/fin/kp_ed/kp_ed_u/kp_ed_u_2018.htm)  
(дата звернення 12.05.2020)
16. Дослідження USAID « Annual Business Climate Assessment»  
<https://www.slideshare.net/USAIDLEV/ss-49837952>( дата звернення 12.05.2020)
17. Результати дослідження <http://www.unian.ua/business/1893704-pidpriemtsi-nazvali-...nesu-v-ukrajini.html> (Дата звернення 12.06. 2016 р)
18. Про концесії: Закон України від 16 липня 1999 р. № 997-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997-14>. (дата звернення 17.05.2020)
19. Про поетапну передачу до комунальної власності об'єктів соціальної інфраструктури, які належать суб'єктам підприємницької діяльності: постанова Кабінету Міністрів України від від 19 лютого 1996 р. № 222 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/222-96-%D0%BF>.( дата звернення 19.05.2020)
20. Особливості застосування державно-приватного партнерства як механізму реалізації нової регіональної політики: аналітична записка Баталов, О.А., Валюшко, І.В.. Аналітична записка Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. /О.А. Баталов, І.В. Валюшко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1239/>. (дата звернення 19.05.2020)
21. Документ 2404-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 20.10.2019, підстава - 155-IX
22. Бутко М., Мурашко М. Організаційні заходи сприяння малому бізнесу // Економіка України, № 7, 2010, С. 20—24.

23. Попов С., Поліщук Г. Забезпечення ефективності державної політики підтримки розвитку малого підприємництва: окремі аспекти. . Українські реалії: досвід трансформацій: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. Хелм, Польща, 2016.
24. Тимченко О. І. Проблеми та перспективи розвитку малого підприємництва в регіонах України. Ефективна економіка: електрон. наук. фахове вид. 2015. № 6. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4135>(дата звернення 20.05.2020)
25. Федорченко В. В. Удосконалення механізму формування державної політики підтримки розвитку малого підприємництва. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 7. С. 185–188.
26. Піхняк Т. А. Організаційно-економічний механізм державного управління підприємствами малого бізнесу: світовий досвід та уроки для України. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. праць. 2012. Вип. 22.2. С. 270–274.
27. Поліщук О., Цимбал В. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. – 2011. – № 32. – С. 82–85.
28. Волкова Н.І., Свірідова К.Д. Аналіз проблем кредитування малого та середнього бізнесу в сучасних економічних умовах // Фінанси, облік, банки. — №1. — 2017. — С. 55-62.
29. Офіційна сторінка Німецько-Українського фонду. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://guf.gov.ua/Documents>. (дата звернення 20.05.2020)
30. Офіційна сторінка Міністерства економічного розвитку і торгівлі України <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=5dee0c19-31f9-4a56-9f86-c05dc322cbb4&tag=ProgramiPidtrimkiPidprimtsiv>. (дата звернення 21.05.2020)
31. Буй Т.Г. Податкова політика щодо малого бізнесу в Україні // Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. — 2011. — Т. 120. — С. 8-11.
32. Ногінова Н. Оподаткування малого підприємництва в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – № 24.1. – С. 259–263.
33. Дубровський В., Черкашин В. Порівняльний аналіз фіскального ефекту від застосування інструментів ухилення/уникнення оподаткування в Україні // Інститут соціально-економічної трансформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/Instrumenty-uhylyannyavid-splaty-podatkov-1.pdf>. (дата звернення 21.05.2020)

34. Логвіновська С. І. Концептуальні підходи до спрощеної системи оподаткування в Україні // Економічний форум. – 2013. – №. 3. – С. 180-185.
35. Системний аналіз формування державної політики в умовах макроекономічної дестабілізації / за ред. д-ра економ. наук. проф. І.Г. Лук'яненко. – К.: НаУКМА, 2017. – 464 с.
36. Банківські операції: підручник / ред. А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна. – К.: КНЕУ, 2012. – 476 с.
37. Сахаров В. Є. Малий та середній бізнес / В. Є. Сахаров, Я. В. Белінська, О. В. Зав'ялова та ін.; під ред. В. Є. Сахарова. – К.: Національна академія управління, 2014. – 368 с.
38. Цегелик Г. Г. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні / Г. Г. Цегелик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2013. – Т. 2. – № 1. – С. 84–89.
39. Чижиков Г. Економічні інтереси суб'єктів малого бізнесу в умовах інтеграції економіки України у світове господарство / Г. Чижиков // Економіст. – 2016. – № 3. – С. 45.
40. Шпак В. І. Розвиток малого підприємництва в Україні (на прикладі української видавничо-поліграфічної компанії "Експрес-Об'ява"): наук. вид. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: МАУП, 2015. – 128 с.
41. Гнатівський О.П. Ефективність запровадження та розвитку малого підприємництва в Україні/Фінансист № 5, 2019 с.17-19.
42. Гнатцов О.Г. Малий бізнес в Україні: від стратегії зростання до стратегії розвитку/Збірник матеріалів конференції „Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні”, УПСК, 2019 с.61-65.
43. Шемшученко О.Ю. Деякі аспекти економічної політики і правового регулювання у сфері малого бізнесу/Збірник матеріалів конференції „Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні”, УПСК, 2018 с.74-78.

Київський національний торговельно-економічний університет  
Кафедра публічного управління та адміністрування

**РЕФЕРАТ**  
**ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

на тему:

**ДЕРЖАВНЕ СПРИЯННЯ МАЛОМУ ТА СЕРЕДНЬОМУ**  
**ПІДПРИЄМНИЦТВУ**

Студента 4 курсу 11 групи  
спеціальності 074 «Публічне управління та  
адміністрування», спеціалізації  
«Публічне управління та  
адміністрування»

\_\_\_\_\_

(підпис студента)

Халай  
Тимофій Тарасович

Науковий керівник :  
кандидат економічних наук,  
доцент

\_\_\_\_\_

(підпис керівника)

Сонько  
Юлія Анатоліївна

Гарант освітньої програми:  
Кандидат економічних наук,  
доцент

\_\_\_\_\_

(підпис гаранта)

Головня  
Юлія Ігорівна

Київ 2020

## РЕФЕРАТ

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:

«Державне сприяння малому та середньому підприємництву в Україні»

*Структура роботи.* Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, 2-х розділів, висновків і пропозицій списку використаних джерел. Основний текст роботи становить 24 сторінок, в т.ч. 2 таблиць, 2 рис

Список використаних джерел містить 43 найменувань.

*Об'єкт дослідження* - процес формування державної підтримки для розвитку малого та середнього підприємництва в Україні

*Предмет дослідження* – теоретичні та практичні аспекти державної підтримки малого та середнього підприємництва в Україні

Зазначена мета вимагає вирішити наступні **завдання**:

- Визначити та зрозуміти фактори ,які визначають розвиток малого і середнього бізнесу в Україні
- Вивчити особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва
- Визначити бар'єри на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні
- Дослідити напрями підвищення ефективності публічно – приватного партнерства в Україні
- Надати пропозиції щодо розробки програм державного сприяння малого та середнього підприємництва

Одержані результати можуть бути використані в практичній діяльності державних органів які реалізують державну політику у сфері підтримки малого та середнього підприємництва

Рік виконання роботи 2019– 2020 рр. Рік захисту роботи – 2020

### **Анотація**

випускної кваліфікаційної роботи, виконаної на тему:

#### **«Державне сприяння малому та середньому підприємництву»**

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню діяльності держави та державних програм допомоги підприємствам в Україні. В роботі обґрунтовано практичні рекомендації щодо вдосконалення державної політики у сфері сприяння малому та середньому бізнесу.

Досліджено напрями підвищення ефективності державної політики у сфері підприємництва, проблеми забезпечення умов для підприємців, проаналізовано особливості підприємницької діяльності в сучасних умовах. На цій основі розроблено практичні рекомендації щодо збільшення ефективності державної політики у сфері підприємництва.

*Ключові слова:* Державна політика, підприємництво, рекомендації.

### **Annotation**

final qualifying paper performed on the theme:

#### **«Support for small and medium entrepreneurship»**

Graduation qualification work is devoted to research state activities and state aid programs for enterprises in Ukraine. Practical recommendations on improving the State policy in the field of promotion of small and medium business are substantiated in the paper.

The areas of improvement of State policy in the sphere of entrepreneurship, problems of ensuring conditions for businessmen, analyzed peculiarities of entrepreneurial activity in modern conditions are investigated. On this basis, practical recommendations were developed to increase the efficiency of State policy in the field of entrepreneurship.

*Key words:* State policy, entrepreneurship, recommendat

## РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу  
студента Халая Тимофія Тарасовича  
4 курсу ІІ групи денної форми навчання  
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»  
на тему «Державне сприяння малому та середньому підприємництву»

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною для розвитку та становлення малого і середнього бізнесу в сучасних умовах, передбачає виявлення основних проблем, пов'язаних із державною допомогою малому і середньому підприємництву в Україні. Виконана робота за змістом відповідає завданню в повному обсязі. Студент продемонстрував достатній рівень володіння теоретичним матеріалом щодо обґрунтування теоретичних та аналітичних даних функціонування підприємництва та вміння застосовувати цей матеріал у процесі реального дослідження.

Робота розкриває сучасний стан системи надання допомоги розвитку бізнесу в Україні. В роботі проаналізовано діяльність уряду в Україні, охарактеризовано особливості системи та основні напрями її реформування. Визначено основні проблеми та запропоновано шляхи щодо удосконалення функціонування підприємницької галузі.

Якість оформлення випускної кваліфікаційної роботи можна вважати задовільною. Основні вимоги щодо оформлення матеріалу враховані. Слід відзначити деякі несуттєві порушення стилю викладення матеріалу, який в окремих місцях роботи є ненауковим. В цілому матеріал роботи викладено послідовно і логічно.

Випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту.

Рецензент



Директор  
Республіканського УМ.Києві  
центру соціальних служб  
у справах дітей та сім'ї

Ініціали Прізвище

Анстман Д.В.



Завідуючому кафедрі  
публічного управління  
та адміністрування  
Новіковий А. П.

Заява

Л. Халай Тимотрій Тарасович, повідомляю, що за  
результатами проведення самостійної перевірки  
з використанням програмно-технічних засобів  
у поданій випускній кваліфікаційній роботі  
на тему: "Державне управління моголи та середовищу  
підприємств" не міститься елементів  
академічно го плагиату. У випадок використання  
принципів з описаних з друкованих та електронних  
джерел, вказані відновідні посилання.

Робота для перевірки надіється у друкованому  
та електронному варіантах. Електронна версія  
МОБ і роботи ідентична з друкованого

15.06.2020р.

Окончил вуз в 2019 году или готовишься к защите в 2020 году? Приглашаем тебя принять участие в V Всероссийском конкурсе дипломов «Be First!» Автор лучшей дипломной работы получит ценный денежный приз! Подробнее о конкурсе можно узнать [здесь](#).



ПОЛЬЗОВАТЕЛЬ  
timo.kh@outlook.com

БАЛЛОВ  
0

ТАРИФ **PRO**  
Бесплатный доступ (0/0)

МОДУЛИ И КОЛЛЕКЦИИ  
Подключено: 1 | Смотреть

МЕНЮ  
ru

ГЛАВНАЯ / КАБИНЕТ /



Полный отчет Краткий отчет История отчетов РАСПЕЧАТАТЬ ВЫГРУЗИТЬ СОЗДАТЬ ССЫЛКУ

### Свойства документа

Параметры проверки

Статистика по документу

Имя исходного файла	РОЗДЛ.txt
Авторы документа	Не указано
Название документа	РОЗДЛ.txt
Тип документа	Не указано

Уважаемый пользователь!

Обращаем ваше внимание, что система Антиплагиус отвечает на вопрос, является тот или иной фрагмент текста заимствованным или нет. Ответ на вопрос, является ли заимствованный фрагмент именно плагиатом, а не законной цитатой, система оставляет на ваше усмотрение.

## Отчет о проверке № 3717000

Дата выгрузки: 2020-05-22 17:41:24

Пользователь: timo.kh@outlook.com ID: 3717000

Отчет предоставлен сервисом «Антиплагиат»  
на сайте www.antiplagius.ru/

### Информация о документе

№ документа: 3717000  
Имя исходного файла: Диплом Халай Тимофій.docx  
Размер файла: 101 КБ  
Размер текста: 31008  
Слов в тексте: 4177  
Число предложений: 185

### Информация об отчете

Дата: Отчет от 2020-05-22 17:41:24 - Последний готовый отчет

Оценка оригинальности: 98.62%

Зимствования: 1.38%

Оригинальность: 98.62%

Зимствования: 1.38%

### Источники:

Доля в тексте

Ссылка

9.3%

[https://pidruchniki.com/15290527/ekonomika/rol\\_mistse\\_malogo\\_pidpriyemnitstva\\_struku...](https://pidruchniki.com/15290527/ekonomika/rol_mistse_malogo_pidpriyemnitstva_struku...)

### Информация о документе:

київський національний торговельно-економічний університет кафедра публічного управління і адміністрування випускний кваліфікаційний проект на тему: державне сприяння малому та середньому підприємництву студента курсу 11 групи спеціальності 281 публічне управління та адміністрування спеціалізації публічне управління та адміністрування халай тимофій тарасович науковий керівник кандидат економічних наук доцент кафедри публічного управління та адміністрування заступник декана з навчально-виховної роботи сонько юлія антоліївна гарант освітньої програми кандидат економічних наук доцент кафедри публічного управління та адміністрування головня юлія ігорівна київ 2020 зміст вступ.....3 розділ 1. становлення підприємництва в сучасних умовах.....7 1.1 фактори що визначають розвиток малого та середнього бізнесу в Україні.....7 1.2 особливості державної підтримки малого та середнього підприємництва.....9 розділ 2 проблеми та перспективи розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.....13 2.1 перешкоди на шляху розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.....13 2.2 напрями підвищення ефективності публічного приватного партнерства в Україні.....17 2.3 пропозиції щодо розробки програми державного сприяння малому та середньому бізнесу.....21 висновки.....26 список використаних джерел.....28 вступ формування сприятливого підприємницького середовища одним із пріоритетних завдань діяльності української влади в сфері підприємництва. Сфера підприємництва це надважлива ланка розвитку й процвітання економічного положення держави та регіонів. Підприємці беруть на себе відповідальність і ризики ведення підприємницької діяльності та створюють матеріальні й нематеріальні блага які служать основою процвітання держави створюють значну частку податкових надходжень державних і місцевих бюджетів. Комплексна програма розвитку малого та середнього підприємництва в Україні на 2017-2020 роки Україна 2020 ставить перед собою мету створити сприятливий клімат задля розвитку малого і середнього підприємництва спрямовуючи дії місцевих органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування громадських організацій суб'єктів підприємства та об'єднань підприємців для підвищення їх значення у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку і забезпечення конкурентоспроможності в державі. Основою концептуальні засади стратегії розвитку України на період до 2020 року включно.

